



Justis- og beredskapsdepartementet  
Lovavdelingen  
Postboks 8005 Dep  
0030 OSLO

Dato: 01.10.2014  
Vår ref.: EAH  
Deres ref.: 14/982 EP KKF/KTU/bj

Også sendt elektronisk til:  
Postmottak@jd.dep.no

## Høringsuttalelse – ny arvelov

Vi viser til høringsbrev datert 31. mars 2014 med om arvelovutvalgets utredning NOU 2014:1 Ny arvelov. I e-postkorrespondanse med departementet 28. august 2014 ble Finans Norge gitt utsatt frist til å komme med høringsuttalelse til 1. oktober 2014.

Finans Norges har ingen innsigelser til den foreslåtte lovteksten. Som næringsorganisasjon for banker og forsikringsselskaper i Norge, ser vi imidlertid noen praktiske konsekvenser av de foreslåtte bestemmelsene. Vi vil i det nedenstående redegjøre for disse, og ber om at departementet i det videre arbeidet med lovforslaget kommenterer og avklarer disse for vår bransje viktige spørsmålene.

### *Samboerdefinisjonen*

Det er ingen omforent definisjon av samboer-begrepet i norsk rett. Etter vår vurdering er det svært uheldig at samboere defineres ulikt i lovgivningen, spesielt når flere lover kan komme til anvendelse i samme situasjon, som eksempelvis ved skifte etter avdød som levde i et samboerforhold. Det er viktig at lovverket i størst mulig grad er enhetlig. I lovregulering som gjelder forbrukere er det særlig viktig at det søkes å unngå uklarheter og misforståelser.

I utkastet til ny arvelov defineres samboere som to personer over 18 år som lever sammen i et ekteskapsliknende parforhold uten å være gift, registrert partner eller samboer med andre, og som når den ene dør enten har, har hatt eller venter barn sammen eller har vært samboere i minst de siste fem årene. Til illustrasjon hitsettes en ikke uttømmende liste over gjeldende bestemmelser om samboerdefinisjon som kan ha betydning for dødsbo:

Lov	Betydning	Hvilke samboere omfattes?
Folketrygdløven § 1-5	Rett til pensjon etter avdød samboer	<ul style="list-style-type: none"><li>• Har eller har hatt felles barn, eller</li></ul>

		Har tidligere vært gift
Husstandfellesskapsloven § 1	Fortrinnsrett til felles bolig ved samboers død	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Har, har hatt eller venter felles barn, eller</li> <li>• Har vært samboere i 2 år</li> </ul>
Lov om innskuddspensjon § 1-2	Rett til pensjon etter avdød samboer	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Har felles barn, eller</li> <li>• Samboere siste 5 år</li> </ul>
Lov om foretakspensjon § 1-2	Dto.	Dto.
Lov om individuell pensjonsordning § 3-7	Dto.	Dto.
Dokumentavgiftloven § 8	Fritak for dokumentavgift ved død	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Har, har hatt eller venter felles barn</li> <li>• Felles folkeregistrert adresse i 2 år</li> </ul>

Vi nevner også bestemmelsene i skatteloven § 2-16 jf § 25-4 og samme lovs § 15-4 som definerer samboere tilsvarende folketrygdloven. Videre tvangsfullbyrdelsesloven § 7-13 som har samme definisjon som husstandfellesskapsloven.

Samboerdefinisjoner forefinnes også i forskrifter. Se eksempelvis Forskrift om standardisert erstatning etter lov om yrkesskadeforsikring FOR-1990-12-21-1027 § 6-1 som definerer samboer som person som avdøde har hatt felles folkeregistrert adresse med i 2 år eller hadde felles barn og felles bolig med.

Finans Norge ber departementet vurdere en samordning av samboerdefinisjonene i norsk rett generelt, og spesielt for lovbestemmelser som regulerer forhold knyttet til dødsbo.

#### *Adgangen til å gi gaver av uskifteboet*

Arvelovutvalget foreslår at det fortsatt skal være begrensninger i muligheten for å gi gaver fra uskifteformuen. Gaveterskelen foreslås knyttet til "skikk og bruk", og terskelen omtales som noe lavere enn hva som følger av gjeldende lovgivning. Det uttales at livsforsikringer i prinsippet må kunne likestilles med gaver med hensyn til omstøtelse, dog slik at det er innbetalingene på forsikringen som må gi rammene for den omstøtelige gaven.

I tillegg til rene pengegaver tilbyr foreldre ofte å stille kausjon eller realkausjon som sikkerhet for sine barns boliglån, særlig ved førstegangsetableringer. Det er også en kjent situasjon at foreldre tilbyr å være medansvarlig for barnas første boliglån, gjerne for en kortere periode. En forelder som sitter i uskifte og avgir kausjon eller realkausjon, alternativt påtar seg meddebitoransvar, pådrar seg et latent ansvar som vil kunne påvirke uskifteformuen dersom den egentlige låntaker misligholder sine forpliktelser. Vi ber

departementet kommentere situasjoner som denne, og gi en veiledning om hvorvidt avtaleinngåelsen om et slik latent gjeldsansvar bør vurderes som en gave. En mulig praktisk løsning for å sikre kunnskap om slik latent disposisjon av uskifteformuen kan være at samtlige arvinger i uskifteboet samtykker i sikkerhetsstillelsen. Ansvar for å avdekke at en kausjonist/meddebitor sitter i uskifte kan imidlertid ikke tillegges kredittinstitusjonen, idet ansvaret for at midlene i uskifteboet forvaltes korrekt tilligger den som sitter i uskifte, ikke en långiver.

#### *Kontroll av disposisjon av uskifteformuen*

Finans Norge legger til grunn at det ikke pålegger bankene noen plikt til å påse at den som sitter i uskifte ikke gir gaver utover hva som følger av skikk og bruk, jf lovutkastets formulering.

Det er ikke en uvanlig situasjon at arvinger kontakter banken og ber om at det ikke tillates utbetalinger fra uskifteformuen, gjerne utbetalinger til fordel for andre arvinger. Det er vår klare oppfatning at det ikke kan være bankens rolle å gå inn i slike konkrete forhold og kontrollere om det gis gaver i strid med lovens bestemmelser.

#### *Opplysninger om disposisjoner i uskifteboet*

Det foreslås i lovutkastet at tingretten kan kreve opplysninger om disposisjoner over uskifteboet fra bl.a. banker og forsikringsselskaper. Banker og forsikringsselskaper oppbevarer investerings – og transaksjonsopplysninger, og vil kunne utlevere disse til tingretten.

Slik vi forstår den foreslåtte bestemmelsen, er det ingen begrensninger i adgangen til å be om opplysninger tilbake i tid. Det kan derfor tenkes at tingretten ber finansforetaket fremlegge opplysninger fra langt tilbake. Vi gjør oppmerksom på at det ikke kan påregnes at et finansforetak kan fremskaffe opplysninger om disposisjoner som ligger lenger tilbake i tid enn hva institusjonen er pålagt å oppbevare.

Finans Norge vil også påpeke at dersom informasjonsmengden som etterspørres blir omfattende, og særlig dersom det etterspørres historiske data som det er arbeidskrevende å fremskaffe, vil dette også ha en kostnadmessig side. Finansforetaket må være berettiget til å få dekket sine kostnader forbundet med slik informasjonsfremlegging.

#### *Lengstlevendes ansvar for avdødes forpliktelser*

Finans Norge er ikke enig i Skiftelovutvalgets forslag om at det som gjenlevende overtar i verdier på uskifte, skal danne rammene for gjeldsansvaret. Finans Norge støtter synspunktene som fremkom i høringsuttalelsene til utkastet til ny skiftelov fra Domstolsadministrasjonen, Drammen tingrett og Oslo byfogdembete på dette punktet.

En endring av rettsstilstanden som foreslått av Skiftelovsutvalget vil ha svært uheldige konsekvenser. Vi vil særlig påpeke at det ved gjenlevendes vurdering av om hvorvidt hun/han skal sitte i uskifte vil være lite notaritet rundt hva som tilhører boet, og at en ansvarsbegrensning som foreslått kan friste til kreditorunndragelse. Det må kunne legges til grunn at gjenlevende ektefelle er den nærmeste til å kjenne ekteparets økonomiske situasjon, og gjenlevende har god tid til å vurdere konsekvensene av å overta et bo i uskifte, jf også rettens mulighet til å forlenge fristen for uskiftebegjæringen.

Vi slutter oss til Arvelovsutvalgets anmodning til departementet om å se nærmere på gjeldsansvarsreglene for å sikre kreditorinteressene bedre. Finans Norge deltar gjerne i diskusjoner rundt disse forholdene.

*Forholdet til foreslått lov om dødsboskifte*

Forslag til lov om dødsboskifte ble fremlagt ved NOU 2007:16. Høringsfrist for lovforslaget var 1. mai 2009. Departementet har foreløpig ikke fremlagt lovproposisjon.

Arvelov og dødsboskiftelov er nært forbundet med hverandre. Vi oppfordrer departementet til å se de to lovforslagene i sammenheng, og fremlegge lovproposisjonene samtidig eller nært hverandre i tid.

*Herreløse midler - statens arverett*

Det vises til vårt høringsbrev av 27. juni 2014.

Med vennlig hilsen  
**Finans Norge**



Carl Flock  
Juridisk fagdirektør



Evy Ann Hagen